

Топ-теми:

- Арешт Ермака
- Корупційна мафія Міндича в Енергоатомі
- Напад Росії на Україну

[НОВИНИ](#)
[КОНФЛІКТИ](#)
[ПОЗИЦІЯ](#)
[ДУМКА](#)
[ПОДІЇ](#)
[ВІЙНА](#)
[ВІДЕО](#)
[БЛОГИ](#)

[Повнова](#)
[Статті](#)
[Позиція](#)
[Різне](#)
[Криза міжнародного \(не\)порядку та геополітичні зрушення у світі](#)

Криза міжнародного (не)порядку та геополітичні зрушення у світі

Читати на [російськ](#)

Криза міжнародного (не)порядку та геополітичні зрушення у світі

Нездатність західної коаліції дати відсіч російській агресії в Україні окреслила кризу міжнародного порядку, що існував упродовж попередніх десятиліть, і призвела до істотних зрушень у розумінні геополітичних роздоріжж світоустрою в багатьох країнах.

Загрози та табори

Напад Росії на Україну та нездатність західної коаліції дати дієву відсіч агресії Москви стали каталізатором принципових змін у сприйнятті міжнародного порядку і геополітичного балансу. І ця обставина більшою мірою, ніж хаотичні ініціативи Дональда Трампа, лежить в основі сьгоднішніх міркувань про кінець "старого порядку" у дискусій про те, що прийде йому на зміну - двополярний, багатополярний або безполярний світ.

Однак наскільки ці політичні та експертні дискусії справді відображають зрушення в масових уявленнях і запитах у різних країнах? Частково зазирнути на цю територію дає змогу масштабне соціологічне дослідження *"Радар безпеки"*, проведене німецьким Фондом Фрідріха Еберта в 14 країнах і оприлюднене на Мюнхенській конференції наприкінці минулого тижня.

Опитування показує, що світ стає більш небезпечним, а настрої - більш тривожними. Але насамперед зростання занепокоєння щодо ситуації у світі характерне для європейських країн, і особливо - для великих і благополучних. У Франції та Німеччині 69% опитаних очікують погіршення ситуації з безпекою на планеті. В Італії, Польщі, Великій Британії та Швеції подібне занепокоєння відчувають 52-61%. А за межами Європи - у Грузії, Казахстані, Україні, Грузії, Казахстані, Росії та Росії - його виявляють лише від однієї п'ятої до третини населення (19-34%). При цьому, однак, у цих країнах респонденти вважають більш імовірною загрозу третьої світової війни.

До опитувальної вибірки увійшли 14 країн - шість держав ЄС (Німеччина, Франція, Італія, Латвія, Польща, Швеція, Німеччина, Франція, Швеція), Велика Британія і США, а також неєвропейські Казахстан, Росія, Україна, Сербія, Туреччина і Грузія. У 12 з 14 країн респонденти включили до переліку трьох питань, які найбільше турбують їх, інфляцію, економічні кризи, а також війни і конфлікти. На перше місце військові конфлікти вийшли в чотирьох країнах: Україні, Грузії, Латвії та Німеччині.

Передбачувано, більша частина європейських країн бачить основну зовнішню загрозу в Росії. Насамперед це відчувають ті безпосередні сусіди (у Грузії, Польщі, Латвії - 51-55%) і, зрозуміло, Україна (74%). За ними йдуть Швеція (38%), Німеччина (30%) і Велика Британія (30%). В Італії, наприклад, навпаки, занепокоєння з приводу російської загрози на мінімальному рівні (8%). Своєю чергою, у Китаї загрозу вбачає незначна частка європейських респондентів (1-7%), і вона в середньому менша, ніж частка тих, хто вбачає загрозу в США. У той час як у самій Америці Росію країною-загрозою вважають 17%, а Китай - 25%.

Більшість респондентів висловлюється за збільшення військових витрат у більшості країн опитування, але з різним ступенем впевненості. Максимальна консолідація передбачувано спостерігається в Україні, Грузії та Польщі (країни, які відчувають пряму загрозу від Росії, - 75-77%), наступна група складається зі Швеції, Росії та Туреччини (60-67%).

В інших європейських країнах настільки твердої більшості немає: у Німеччині, Франції, Великій Британії це 52-56%, у Латвії - 49%, в Італії - 26%. Європа значною мірою не готова розлучитися з епохою "мирного дивіденду". Найбільшу готовність жертвувати іншими статтями видатків (зокрема соціальними) заради військових витрат виявляють респонденти в Україні (63%), Росії (44%) і Польщі (38%); у США, Німеччині та Туреччині до цього готові 30%.

Загалом країни опитування діляться на кілька "геополітичних таборів". Перший - це ті, хто відчуває себе в зоні безпосередньої загрози, що виходить від Росії (Польща, Латвія, Грузія, Україна). Другий - це країни з підвищеною "екстравертною" відповідальністю - Великобританія, Німеччина, частково Франція і Швеція. Тут люди більшою мірою відчувають себе відповідальними за долю Європи (і світу загалом).

У Швеції високий рівень "екстравертної" відповідальності сфокусований на проблемх балтійського регіону, прямою загрозою для якого сприймається Росія. Третя група - це інші країни Європи, представлені у вибірці Італією, - більш дистанційовані у ставленні як до конфлікту в Україні, так і до геополітичних викликів. Нарешті, четверта - це країни "неєвропейського погляду" (Казахстан, Росія, Туреччина і Сербія; з деяких питань тут же опиняється і Грузія). Нарешті, окремо стоять США, в чомусь зближуючись з європейським баченням, а в чомусь віддаляючись від нього.

Новий (без)порядок і новий індіферентизм

Загальні тренди у зміні уявлень про світовий політичний порядок в опитуваннях Фонду Еберта доволі близькі до тих, що їх фіксували автори Мюнхенської доповіді з питань безпеки (— Ре: *Russia: Мюнхенська незмова*). У тому, що епоха домінування США закінчилася, найбільше переконані в країнах "неєвропейського погляду" - Росії, Сербії, Туреччині та Казахстані (51-62%); втім, у Німеччині, Франції та Великій Британії цю думку також поділяють близько половини опитаних (46-47%). Що цікаво, в самих США з нею згодні 43% тих, хто відповідав. А найбільше надії на США в їхній ролі "світового поліцейського" продовжують покладати жителі найуразливіших через свою близькість до Росії країн - Польщі, Грузії, України.

Щодо того, що приходить на зміну "старому порядку", існує широка поліфонія думок. Вона фіксує не сформовану картину, а радше тренди й окремі характеристики нового (без)порядку. Найпопулярнішим описом часу, що настає, виявився варіант "епоха воєн і конфліктів". 70-79% респондентів вважають так у європейських країнах (Франція, Італія, Швеція, Велика Британія) і США, а також у Сербії, Туреччині, Україні.

Набагато менш популярним є судження, що світ вступає в епоху нової холодної війни між США і Китаєм: його поділяють багато хто поза Європою - у Туреччині, Сербії, Україні та Росії (60-68%), але в європейських країнах так думають у середньому 50% опитаних. Натомість уявлення, що в нову епоху країни керуватимуться принципом "Моя країна насамперед", особливо популярне в Туреччині (83%), а також у Франції, Грузії, Сербії, Сербії та Великій Британії (71-74%); в Італії, Італії, Швеції, Україні та США з цим також згодні 60-68%.

Взагалі, ізоляціоністська теза "Моя країна має зосередитися на власному благополуччі та уникати залученості в міжнародні справи" найменш популярна з-поміж усіх 14 країн у Швеції, але й тут її поділяють 50% опитаних. У Польщі, Франції, Італії, Великій Британії, Німеччині та Росії таких 55-57%, у США - 65%. У неєвропейських Сербії, Туреччині та Грузії цей егоїстичний прагматизм імпонує 70-86% опитаних.

Таким чином, підтримка цього та попереднього ("Моя країна насамперед") принципів, хоча й різною мірою, характерна для всіх геополітичних таборів. Раніше вважалось, що подібний "не ціннісний", прагматичний підхід притаманний насамперед країнам глобального Півдня, що розвиваються, від якого "колективний Захід" відрізняється саме більшою прихильністю до ціннісних установок. Тут ми бачимо, як ця відмінність розмивається, хоча й залишається часом значущою щодо конкретних питань геополітичного порядку денного.

Ще більш різкоце, що в країнах "старого Заходу", які заведено звинувачувати в нав'язуванні своїх порядків і цінностей решті світу, найпопулярнішою є теза "Моя країна має бути прихильною до наших цінностей удома, але не повинна намагатися просувати їх за кордоном".

Його підтримали 65% німців і 44-49% опитаних у Швеції, Великій Британії, США та Франції. Тоді як протилежної думки про бажаність просування своїх цінностей назовні дотримуються тут 35-39% (у Німеччині - 25%). І навпаки, у Польщі, Сербії, Італії, Італії, Україні, Туреччині більшість (62-53%) підтримує просування своїх цінностей у світі - проти 26-38% тих, хто наполягає на їхній суто "домашній" значущості.

Мабуть, найяскравіше суперечливий комплекс нового індіферентизму проявляє себе в тому, що в усіх країнах опитування більшість від 51 до 78% висловилися за те, щоб вступати заради просування миру і безпеки в кооперацію навіть зі світовою спільнотою;кооперацію навіть із країнами, які не поділяють цінності своєї країни, і ще більш консолідована більшість від 60 до 82% висловлюється за те, щоб знижувати свою залежність від тих країн, які ці цінності не поділяють.

Схоже, що тут проявляє себе прагнення рівною мірою дистанціюватися від двох типів залежності - прямої залежності від "домінантних держав" і, водночас, від "блокової залежності", - що відображає зростаючу в усіх геополітичних таборах і типах країн цінність "суверенітету" в широкому розумінні цього слова.

Зменшити свою залежність від геополітично чужої країни, в даному випадку - від Росії, навіть за рахунок економічних втрат і зниження рівня життя найбільшою мірою готові мешканці Польщі, Швеції, Великої Британії, України та США. Тут таку рішучість висловлюють близько трьох чвертей респондентів (71-85%), у Німеччині, Франції, Італії та Латвії - близько двох третин (60-67%).

Навіть у Грузії та Туреччині за це висловилися 58%. Ідіосинкразія до залежності від Китаю значно нижча: понад 60% упевнених у необхідності зниження залежності виявляється у Франції, Швеції, Великій Британії та США, проста більшість - у Німеччині, Італії, Туреччині, Україні та Грузії. Присутність в обох списках Грузії та Туреччини вельми показова. Хоча ці країни отримують дивіденди від збереження хороших відносин з Росією, неприйняття відносин "залежності" залишається для них важливим орієнтиром власного позиціонування.

"Велика держава Шредінгера"

Як це зазначають дослідники на матеріалі інших опитувань, європейські країни, і в особливості - опорні, "старі" країни ЄС, найбільшою мірою занурені в песимізм і своєрідну "рефлексивну безвільність". Досить природно, наприклад, що найбільш песимістичні щодо здатності захистити себе перед обличчям російського нападу жителі невеликої Латвії (тільки 8% вірять у свої здібності протистояти Росії).

Однак у "стовпіл європейської сили" - Франції та "Німеччині" - цифри відрізняються незначною мірою; там вірять у свою здатність захищатися, відповідно, 9 і 16%, що нижче навіть за рівень крихітної Грузії (17%). І навпаки, вірять у свою армію в протистоянні з Москвою в США - 70%, в Туреччині - 59% і в Україні - 53%.

Становище ЄС у сучасному світі виглядає парадоксальним. "ЄС - велика держава Шредінгера" - назвали автори розділ доповіді, присвячений геополітичній ролі Європи. Економічна вага і об'єднані військові ресурси держав-членів роблять ЄС об'єктивно великою державою, і його часто так і розглядають з боку, пишуть автори "Радара". У глобальній картині світу ЄС сприймається як союз однодумців, що потенційно виступає на світовій арені нарівні зі США, Росією або Китаєм. Однак зсередики картина виглядає зовсім інакше. Самі жителі ЄС, і найбільшою мірою - його ключових країн, не тільки не схилилі вважати Європу великою державою, а відчувають підвищений скептицизм у ставленні до ЄС і його місця у світі.

Так, наприклад, на запитання, чи може ЄС захистити себе без підтримки США, майже у всіх країнах союзу позитивно відповідали лише близько 30%. Водночас у країнах за межами ЄС (Казахстан, Сербія, Велика Британія та США) такої думки дотримуються 41-45%, а в Росії та Туреччині - дві третини. У п'яти країнах ЄС, у яких проводилося опитування, лише 32% підтримали твердження "Європейський союз стає світовою державою, займаючи відмінну від Китаю і США позицію".

Виняток становила Швеція, де цю думку поділяють 46%. Серед неєвропейських країн ті в середньому підтримали 37%. Ідея створення спільної та сильної європейської армії лише ледь збирає більшість усередині ЄС: її підтримують 56% у Франції, 54% у Польщі, 50% у Латвії, 49% у Німеччині, 45% у Швеції, 45% у Швеції, 42% в Італії, 50% у Латвії, 49% у Німеччині, 45% у Швеції та 42% в Італії.

Частково така ситуація може пояснюватися тим, що спільний сьгодні для багатьох країн і народів фокус на "суверенітеті" створює внутрішнє протиріччя в конструкції Євросоюзу і поляризацію всередині окремих країн-членів між "єврооптимістами" і тими, для кого "національний суверенітет" виглядає прихистком і інструментом відродження від розбалансованості світу.

Як показує опитування Фонду Еберта, думку "Політика ЄС виявляється регулярно в конфлікті з інтересами моєї країни" поділяють 77% у Росії та 65-66% у Туреччині та Сербії, що природно - тут позначаються відмінності геополітичних перспектив. Однак і всередині ЄС його поділяють 51% у Польщі, 47% у Франції, 44% в Італії, 43% у Німеччині. Тут, мабуть, проявляють себе співіснування і конкуренція різних розумінь суверенітету всередині єдиної Європи.

Загалом можна сказати, що підвалини євроатлантичної ідеології виглядають у цих опитуваннях істотно ослабленими, хоча зовсім не зруйнованими повністю. Недовіра до блокового мислення, індіферентизм, концентрація на національному суверенітеті та національних інтересах проникають із країн глобального Півдня в обитель західного геополітичного мислення - Європу.

Ці тенденції, втім, не тільки послаблюють "єдність Заходу", а й ставлять під сумнів сподівання Пекіна і Москви на формування антизахідного блоку у світовій політиці. Опитування Фонду Еберта загалом співзвучне з висновками нещодавнього дослідження Європейської ради з міжнародних відносин (ECFR), де стверджується, що від старої однопolarityності світ рухається не стільки до горезвісної багатопolarityності, скільки до специфічної моделі "світу à la carte" (*Еш Кнастев, Леонард: Світ à la carte*). І що вкрай важливо відзначити, ці тенденції світової громадськості думки, зрозуміло, не є реакцією на ексцентричні дії команди Трампа - скоріше слід припускати, що самі ці дії стали реакцією на зміни, які відбуваються, в тому числі - на декаліт ширшу переконаність у заході епохи американського домінування і відмову від "блокового" мислення.

Джерело: [RE-RUSSIA](#)

Коллаж: [Associated Press](#).

Теги: [Война](#) [Війна](#) [Україна](#) [Україна](#) [Азія](#) [Азія](#) [Дональд Трамп](#) [урроа](#) [загроза](#) [Росія](#) [Росія](#) [Європа](#) [Європа](#) [США](#) [КНР](#) [Китай](#) [Євросоюз](#) [Євросоюз](#)

Юлія Більченко

ВІПУСКОВИЙ РЕДАКТОР

🕒 19 лютого 2025 р., 19:29 👤 Переглядає: 2219 💬 Коментарі: 1

[🗨️ Роздрукувати](#) [✉️ Надіслати товаришу](#)

Коментарі:

comments powered by Disqus

Голова	Новини	Конфлікти	Позиція	Думка	Події	Війна
Про нас	Рейдство	Політика	Конфлікти	Політика	Відео	Блоги
Статті	Корупція	Корпоративні конфлікти	Економіка	Політика	Відео	Блоги
Архів	Економіка	Конфлікти	Кримінал	Економіка	Відео	Блоги
Закони	Новини світу					
Конігати						

Важливі новини

- 01.06.2026
- 19.05.2026

Останні новини

- [По дати](#) [По переглядам](#) [По коментарям](#)
- 2126 Суд оштрафував директора волонської компанії на мільйон гривень за імпорт 23 авто за фейковими сертифікатами
- 2121 Туреччина купуватиме азербайджанський газ протягом 15 років: подробиці нової угоди компанії Botas
- 2115 Литва веде переговори зі США про розміщення ядерної зброї: Науседа пропонує змінити Конституцію
- 2108 «Небо зараз за нами, м'ясних хвиля уже немає»: командир Третього корпусу заявив про кризу в армії РФ
- 2104 Україна поступово повертає окуповані території, поки армія РФ зазнає колосальних втрат, — Рендесон
- [Підписуйтесь на наш канал в Telegram. Оперативно про головне](#)
- 2059 «Тебе залишать помрати у багнощі»: генсек НАТО Марк Рютте публічно звернувся до молодих росіян
- 2055 Politico: У ЄС попереджають про ризик скорочення сотень тисяч робочих місць через енергетичну кризу
- 2051 Польща запропонує США створити нову постійну військову базу на своїй території
- 2049 «Лише поки що»: Держсекретар США висловився про приналежність Гренландії до Данії
- 2046 У ЄС розглядають прискорення переговорів про вступ України та Молдови за можливим відкриттям двох кластерів у червні
- 2042 Рубіо: США бачать ризик ескалації війни в Україні через глибокі удари
- 2038 Зеленський та Генсек НАТО у Києві підтвердили незворотність курсу на вступ України до Альянсу
- 2034 США скоринують свої сили НАТО відповідно до нової оборонної стратегії, — Пентагон
- 2030 Рада може відправити у відставку міністра освіти Оксена Лісового, - нардеп Гончаренко
- 2026 [Ударі по логістці: у мережі з'явилися кадри прильотів по складах АТБ і «Нової пошти» у Дніпрі](#) 🔒
- 2022 «Географія не змінюється»: Петер Мадар заявив про залежність Угорщини від нафти з РФ і ризик енергетичної бідності
- 2018 У США розпочали серійне виробництво морських дронів V7, які є копією українського Magura V7
- 2014 У Іспанії зафіксували рекордну для травня кількість смертей від спеки за останні 11 років
- 2010 Безрезультатно: Українські дрони-перехоплювачі вже збивають близько 50% російських «шахедів»
- 2004 Від депутата Полтави до топколлаборанта Херсонщини: історія Сергія Чередищенка, який пограбував регіон на 200 мільйонів 🔒
- 2000 Україна почала застосовувати Miqate 2000-5F для ударів по наземних цілях, — The War Zone
- 1956 «Ви дозволили йому парад на дві години»: генсек НАТО Рютте висмівав Путіна та відзначив успіхи ЗСУ у знищенні російської армії

Теги новин

Війна

COVID-19 агресія Росіїи Атака

Война

всУ Вторжение

Дональд Трамп

Донбасс дПП Зеленский ЗСУ Киев Киев коронавірус Корупція

Напад Росії на Україну

нападение

Росіїи на Україну

окупанти Порошенко Путин Росія

Россія

свУ США Украина

Україна

чП Зниження коронавіруса

Наші опитування

Чи вірите ви, що Дональд Трамп зможе зупинити війну між Росією та Україною?

Так, повністю зможе

Частково зможе, але не відразу

Ні, не зможе

Це залежить від дій інших сторін

Важко відповісти

Голосувати

Показати результати опитування

Показати всі опитування на сайті